

Notă de informare privind jurisprudența Curții nr. 202

Decembrie 2016

Paposhvili împotriva Belgiei (MC) - 41738/10

Hotărârea din 13 decembrie 2016 (MC)

Art. 3

Expulzare

Amenințare cu expulzare a unei persoane care suferă de boli grave în țara sa de origine, unde este posibil să nu beneficieze de tratament medical corespunzător:
expulzarea poate constitui o încălcare

Art. 8

Expulzare

Amenințare cu expulzare a unei persoane care suferă de boli grave în țara sa de origine, unde este posibil să nu beneficieze de tratament medical corespunzător:
expulzarea ar putea constitui o încălcare

În fapt – Reclamantul, resortisant georgian, a ajuns în Belgia din Italia, în noiembrie 1998, însoțit de soție și de copilul acesteia, la momentul respectiv în vârstă de 6 ani. Cuplul a mai avut 2 copii. Reclamantul a fost condamnat de mai multe ori la închisoare pentru furt. Suferea de tuberculoză, hepatită C, precum și de leucemie limfatică cronică (LLC). Solicitarea de azil a reclamantului și a soției sale a fost respinsă în iunie 1999. Reclamantul a formulat cereri de reglementare a situației însă toate au fost respinse de Office des étrangers (Oficiul pentru străini, „OS”). Ulterior, reclamantul și soția acestuia au făcut obiectul mai multor ordine de părăsire a teritoriului, printre care și cel din iulie 2010.

La 23 iulie 2010, invocând art. 2, art. 3 și art. 8 din Convenție și susținând că, în cazul în care ar fi expulzat în Georgia, nu ar mai avea acces la îngrijirile medicale de care are nevoie, precum și că, având în vedere speranța sa de viață foarte scăzută, ar muri mult mai repede și departe de cei dragi, reclamantul a sesizat Curtea europeană cu o cerere de măsuri provizorii în temeiul [art. 39 din Regulament](#). La 28 iulie 2010, Curtea a admis cererea.

Ordinul de părăsire a teritoriului a fost prelungit până la 28 februarie 2011. La 18 februarie 2012, OS a emis un ordin de părăsire a teritoriului „cu executare imediată” în baza deciziei de returnare din 16 august 2007.

În septembrie 2012, printr-un certificat medical, s-a estimat că lipsa tratamentului în cazul reclamantului cu privire la afecțiunea hepatică și pulmonară ar putea cauza vătămarea organelor interne și un handicap consecvent, precum și, în ceea ce privește leucemia (LLC), ar putea duce chiar la deces. Expulzarea în Georgia l-ar condamna pe pacient la tratamente inumane și degradante. Reclamantul a fost chemat pentru un control medical în cadrul OS la 24 septembrie 2012, în vederea efectuării bilanțului stării sale de sănătate și pentru a permite autorităților belgiene de a „răspunde întrebărilor Curții”. Făcând referire la hotărârea pronunțată în cauza *N. împotriva*

Regatului Unit [(MC), 26565/05, 27 mai 2008, [Nota de informare nr. 108](#)], raportul stabilea că dosarul medical nu permitea să se concluzioneze existența unui prag de gravitate cerut de art. 3 din Convenție. Nu exista o amenințare directă la viața reclamantului. Un control medical permanent nu era necesar pentru a garanta pronosticul vital al persoanei în cauză. De asemenea, la momentul respectiv, stadiul afecțiunii nu putea fi considerat ca terminal.

La 29 iulie 2010, soției reclamantului și celor trei copii ai acesteia le-a fost eliberat un permis de ședere nelimitat. Reclamantul a murit în iunie 2016.

În drept – Aspecte preliminare: În urma decesului reclamantului, rudele sale apropiate și-au exprimat dorința de a continua procedura. Curtea a reținut că, în speță, sunt implicate aspecte importante, în special față de interpretarea jurisprudenței privind expulzarea străinilor grav bolnavi. Prin urmare, cauza de față depășește, prin impactul său, situația particulară a reclamantului. Astfel, circumstanțe speciale legate de respectarea drepturilor omului garantate prin Convenție și Protocoalele la aceasta impun ca examinarea cererii să fie făcută de către Curte în conformitate cu art. 37 § 1 *in fine* din Convenție.

Art. 3: În cauza *N. împotriva Regatului Unit*, Curtea a precizat că, pe lângă situațiile de deces iminent arătate în cauza *D. împotriva Regatului Unit* ([30240/96](#), 2 mai 1997), pot exista și alte cazuri excepționale de îndepărtare în care pot fi implicate și considerații umanitare la fel de imperative precum îndepărtarea persoanelor în cauză. Examinarea jurisprudenței ulterioare hotărârii *N. împotriva Regatului Unit* nu a arătat niciun exemplu în acest sens. Aplicarea art. 3 din Convenție doar în cazul expulzării persoanelor aflate în pragul morții are ca efect privarea străinilor grav bolnavi ce nu se găsesc într-o stare atât de critică de a beneficia de această dispoziție.

Marea Cameră consideră că, în speță, prin „alte cazuri excepționale” ce pot ridica o problemă din perspectiva art. 3 trebuie înțelese situațiile de îndepărtare a unei persoane grav bolnave în cazul căreia există motive serioase de a se crede că, deși nu există un risc iminent de deces, aceasta se confruntă, din cauza absenței tratamentului corespunzător în țara de destinație sau a imposibilității de a-l accesa, cu un risc real de a fi expusă la un declin grav, rapid și ireversibil, a stării sale de sănătate, implicând suferințe intense sau o reducere semnificativă a speranței sale de viață. Aceste cazuri corespund unui prag ridicat pentru aplicarea art. 3 din Convenție în cauzele privind îndepărtarea străinilor grav bolnavi.

Reclamanții au sarcina de a prezenta probe pentru a demonstra că există motive serioase pentru a crede că, dacă măsura în litigiu ar fi pusă în aplicare, ar fi expuși unui risc real de a li se aplica tratamente contrare art. 3.

În cazul în care sunt prezentate aceste elemente, autoritățile statului de trimitere au sarcina, în cadrul procedurilor interne, să risipească eventualele îndoieli cu privire la acest subiect. Evaluarea riscului pretins trebuie să facă obiectul unui control riguros în cadrul căruia autoritățile statului de trimitere trebuie să aibă în vedere consecințele previzibile ale returnării în statul de destinație, ținând cont de situația generală în acest stat și de circumstanțele specifice cazului persoanei în cauză.

Consecințele returnării asupra persoanei în cauză trebuie să fie evaluate prin compararea stării sale de sănătate înainte de îndepărtare cu cea pe care ar avea-o în statul de destinație după returnare.

Este necesar să se verifice de la caz la caz dacă îngrijirile medicale disponibile, în general, în statul de destinație sunt suficiente și adecvate în practică pentru a trata patologia de care suferă persoana în cauză pentru a evita ca aceasta să fie supusă unor tratamente contrare art. 3.

De asemenea, autoritățile trebuie să adreseze întrebări cu privire la posibilitatea efectivă ca persoana în cauză să aibă acces la aceste îngrijiri medicale și echipamente în statul de destinație.

În ipoteza în care, după examinarea datelor cauzei, persistă serioase îndoieli cu privire la impactul îndepărtării persoanelor în cauză, este sarcina statului de trimitere să obțină de la statul de destinație, ca o condiție prealabilă a returnării, asigurări individuale și suficiente pentru ca persoanele în cauză să beneficieze de tratamente accesibile și corespunzătoare, astfel încât aceștia să nu se regăsească într-o situație contrară art. 3.

Reclamantul suferea de o afecțiune foarte gravă, iar pronosticul său vital era angajat. Cu toate acestea, starea sa de sănătate era stabilizată, tratamentul de care beneficia permițându-i accesul la o alografă. În cazul în care tratamentul respectiv ar fi fost întrerupt, speranța sa medie de viață ar fi fost mai mică cu 6 luni.

Tratamentul de care beneficia reclamantul în Belgia și alografa nu erau disponibile în Georgia. În ceea ce privește alte forme de tratament ale leucemiei disponibile în Georgia, nu exista nicio garanție că ar fi putea accede la acestea, din cauza tarelor sistemului georgian de asigurări sociale.

Opiniile consilierului medic al OS legate de starea de sănătate a reclamantului bazate pe atestările medicale prezentate de acesta din urmă nu au fost examinate nici de OS, nici de Consiliul Contenciosului privind Străinii din perspectiva art. 3 din Convenție în cadrul procedurii de reglementare pentru motive medicale.

Situația medicală a reclamantului nu a fost examinată nici în cadrul procedurii de îndepărtare inițiată împotriva sa.

Faptul că o asemenea evaluare ca atare ar fi putut fi efectuată *in extremis* în momentul executării forțate a măsurii de îndepărtare nu răspunde acestor preocupări, neavând indicații cu privire la întinderea unei asemenea examinări și nici cu privire la efectele naturii executorii a ordinului de a părăsi teritoriul.

În concluzie, neexistând o evaluare a instanțelor naționale a riscului cu care se poate confrunta reclamantul în lumina datelor privind starea sa de sănătate și tratamentele corespunzătoare în Georgia, informațiile de care dispun aceste instanțe nu sunt suficiente pentru a le permite să concluzioneze că, în cazul returnării în Georgia, reclamantul nu s-ar confrunta cu un risc concret și real de tratamente contrare art. 3 din Convenție.

Concluzie: expulzarea ar putea constitui o încălcare (unanimitate).

Art. 8 Nu se contestă faptul că exista viață de familie între reclamant, soția sa și copiii născuți în Belgia. Prin urmare, cauza este analizată sub aspectul „viață de familie”, iar capătul de cerere este analizat în cadrul obligațiilor pozitive ale autorităților belgiene.

După ce a arătat că autoritățile belgiene nu au examinat datele medicale ale reclamantului și nici impactul îndepărtării asupra stării sale de sănătate în niciuna dintre procedurile instrumentate împotriva sa, Marea Cameră a concluzionat că ar exista încălcarea art. 3 din Convenție în cazul în care reclamantul ar fi returnat în Georgia fără o asemenea analiză.

Autoritățile belgiene nu au examinat *a fortiori*, din perspectiva art. 8, nici gradul de dependență de familie pe care degradarea stării de sănătate l-a indus reclamantului. În cadrul procedurii de reglementare pentru motive medicale, Consiliul Contenciosului privind Străinii a respins într-adevăr capătul de cerere întemeiat de reclamant pe art. 8

cu motivarea că decizia de refuzare a șederii nu a fost însoțită de o măsură de îndepărtare de pe teritoriu.

Dacă autoritățile belgiene ar fi concluzionat, *in fine*, că art. 3 din Convenție, astfel cum este interpretat supra, nu se opunea returnării reclamantului în Georgia, era de competența acestora, pentru a se conforma dispozițiilor art. 8, să examineze dacă, având în vedere situația concretă a reclamantului la momentul returnării, se putea aștepta în mod rezonabil de la familie să-l urmeze în Georgia sau dacă, în caz contrar, respectarea dreptului reclamantului la respectarea vieții sale de familie impunea să i se acorde ședere în Belgia pentru timpul care i-a mai rămas de trăit.

Concluzie: expulzarea ar putea constitui o încălcare (unanimitate).

Art. 41: cererea cu titlu de prejudiciu material respinsă; constatarea încălcării suficientă pentru prejudiciul moral.

[A se vedea, de asemenea, *Saadi împotriva Italiei* (MC), 37201/06, 28 februarie 2008, [Nota de informare nr. 105](#)]

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului^[1]_{SEP} Redactat de grefă,
prezentul rezumat nu obligă Curtea.

Note de informare privind jurisprudența ([Notes d'information sur la jurisprudence](#))